

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP CRIF**, ως τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.080 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.540. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής online survey πλατφόρμας. Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνονται 2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

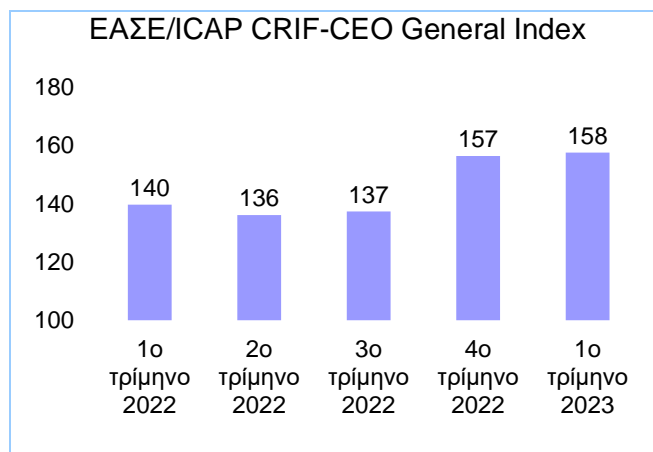
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 4^ο τρίμηνο του 2022 το ΑΕΠ των 20 χωρών της ευρωζώνης² παρέμεινε σταθερό έναντι του προηγούμενου τριμήνου και των 27 χωρών μελών της Ε.Ε μειώθηκε οριακά κατά -0,1%³. Σε σύγκριση με το 4^ο τρίμηνο του 2021 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε άνοδο κατά 1,9% στην ευρωζώνη και 1,7% στην ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το τέταρτο τρίμηνο του 2022 (έναντι του 4^{ου} τριμήνου 2021) διαμορφώθηκε σε +0,9%. Η υψηλότερη αύξηση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Ιρλανδία (13,1%), και ακολούθησαν Ρουμανία (4,9%), Μάλτα (4,7%), Κύπρος (4,5%), Κροατία (4,2%), Ολλανδία (3,4%), Πορτογαλία (3,2%), Αυστρία (3,0%), Ισπανία (2,7%), Βουλγαρία (2,3%), Δανία (1,5%), Βέλγιο και Ιταλία (1,4%), Σλοβενία (1,3%), Σλοβακία (1,2%), Γερμανία (0,9%), Ουγγαρία (0,8%), Γαλλία και Λετονία (0,5%), Πολωνία (0,4%), Τσεχία (0,2%), Φινλανδία (0,0%), ενώ αρνητική ήταν η μεταβολή στην Σουηδία (-0,1%), Λιθουανία (-0,4%) και Εσθονία (-4,4%). Για την Ελλάδα η ανάπτυξη διαμορφώθηκε σε 5,2% (δεύτερη καλύτερη επίδοση στην ΕΕ-27) ενώ για το σύνολο του 2023 σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η ετήσια ανάπτυξη στην Ελλάδα προβλέπεται σε +1,2%⁴.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος (ESI)⁵ για την ευρωζώνη αυξήθηκε σε 97,4 τον Μάρτιο του 2023 έναντι 95,6 τον Δεκέμβριο του 2022.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Μάρτιο του 2023.

Το πρώτο τρίμηνο του 2023 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index) σημείωσε οριακή άνοδο στις 158 μονάδες έναντι 157 το προηγούμενο τρίμηνο. Η στασιμότητα του δείκτη αποτυπώνει κατά ένα μέρος την ενδεχόμενη εμφάνιση κρίσης στον διεθνή χρηματοπιστωτικό τομέα ως αποτέλεσμα της κατάρρευσης των 3 μη συστημικών τραπεζών στις ΗΠΑ αλλά και την

Ελβετία. Ωστόσο οι θετικές προσδοκίες που είχαν διαμορφωθεί στο προηγούμενο τρίμηνο και παραμένουν ισχυρές διατήρησαν τον δείκτη στο ύψος του.

² Από 1/1/2023 συμπεριλαμβάνεται και η Κροατία.

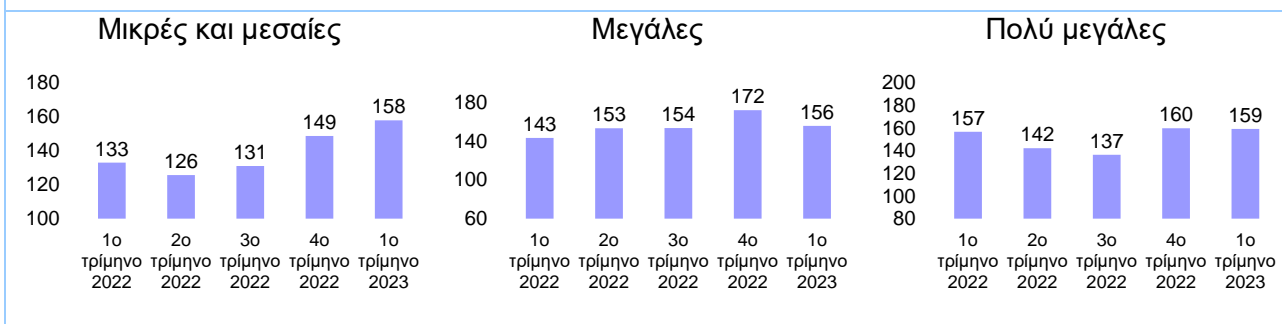
³ Eurostat, euroindicators, 8 March 2023.

⁴ European Commission, European Economic Forecast (13/02/ 2023).

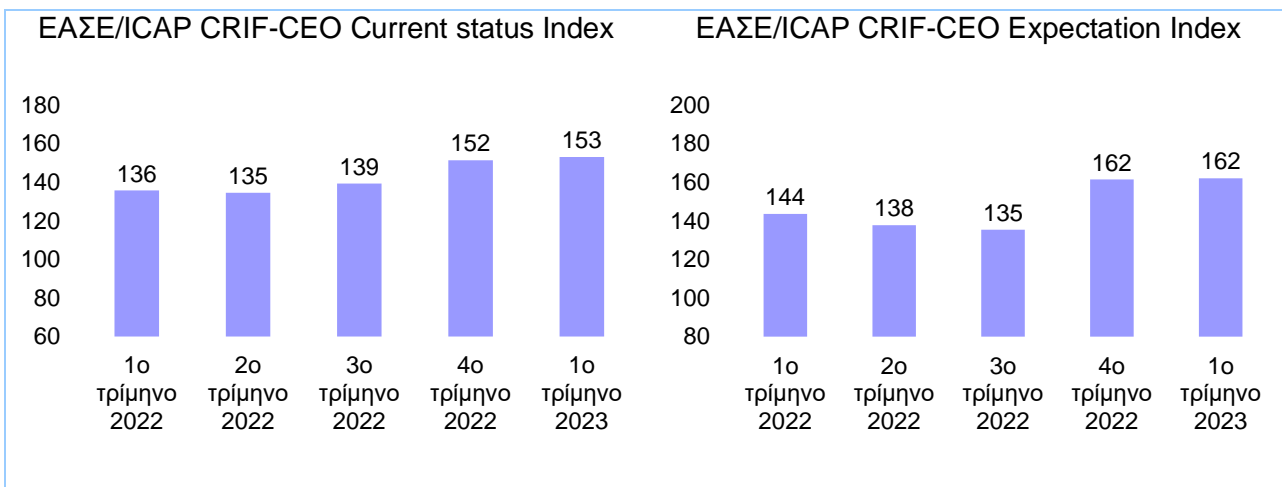
⁵ European Commission, Business and consumer survey results for March 2023, 30 March 2023.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει άνοδο του δείκτη στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ενώ αντίθετα στις μεγάλες σημειώθηκε πτώση και οριακή μείωση στις πολύ μεγάλες.

ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

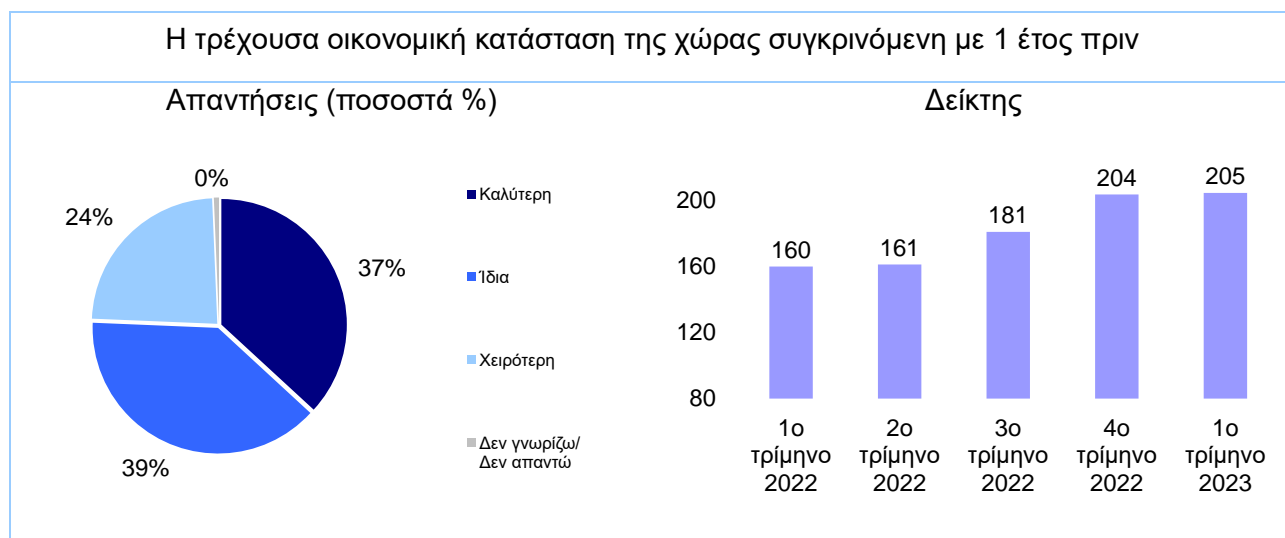

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) παρουσίασε οριακή άνοδο στις 153 μονάδες, ενώ ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο με το προηγούμενο τρίμηνο.

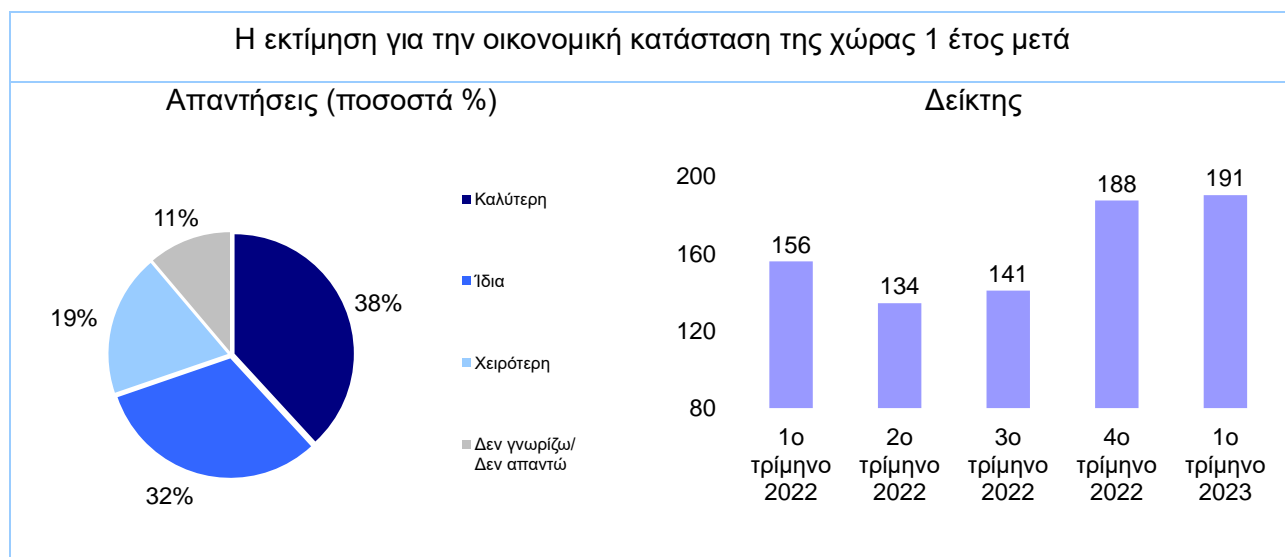

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Μαρτίου 2023

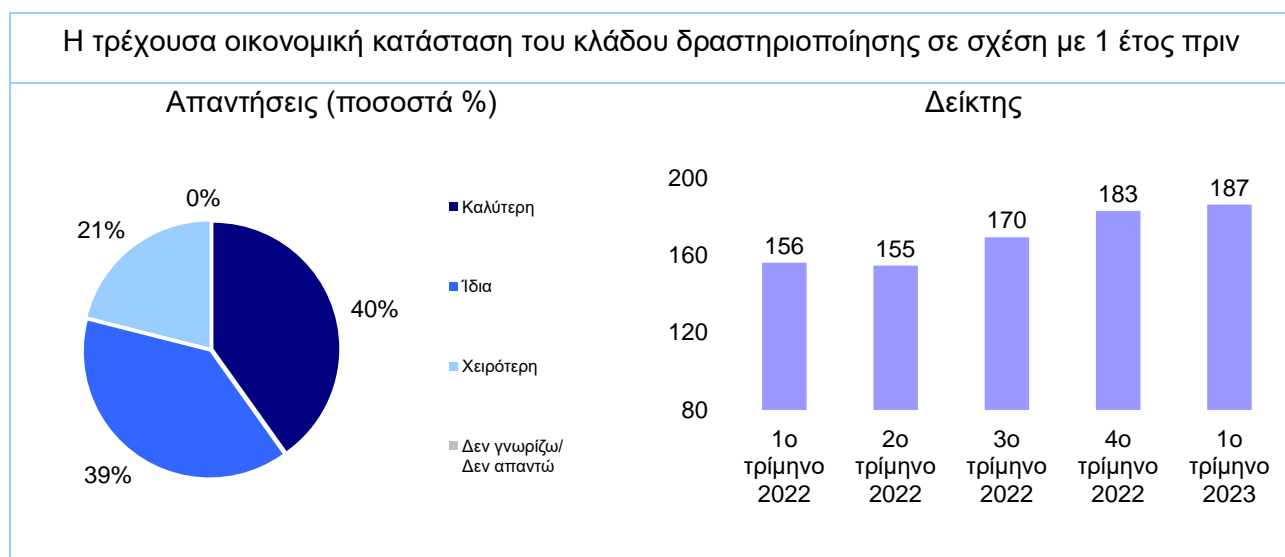
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε οριακή άνοδο στις 205 μονάδες έναντι 204 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν, μειώθηκε σε 37% έναντι 44% το προηγούμενο τρίμηνο. Παράλληλα το ποσοστό των CEOs που δηλώνει ότι επιδεινώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας μειώθηκε σε 24% έναντι 31% το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ αυξήθηκε το μερίδιο αυτών που θεωρούν βρίσκεται σε στασιμότητα σε 39% έναντι 25% το προηγούμενο τρίμηνο.

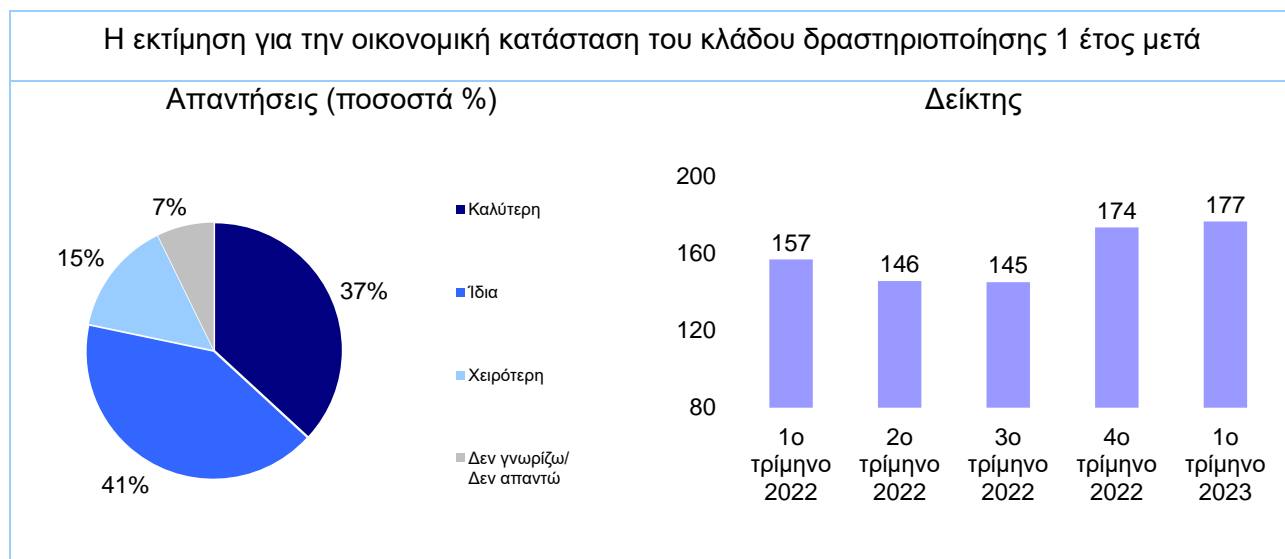
Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε άνοδο στις 191 μονάδες έναντι 188 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος αυξήθηκε σε 38% (ποσοστό που αυξάνεται σε 43% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών), έναντι 37% το προηγούμενο τρίμηνο.

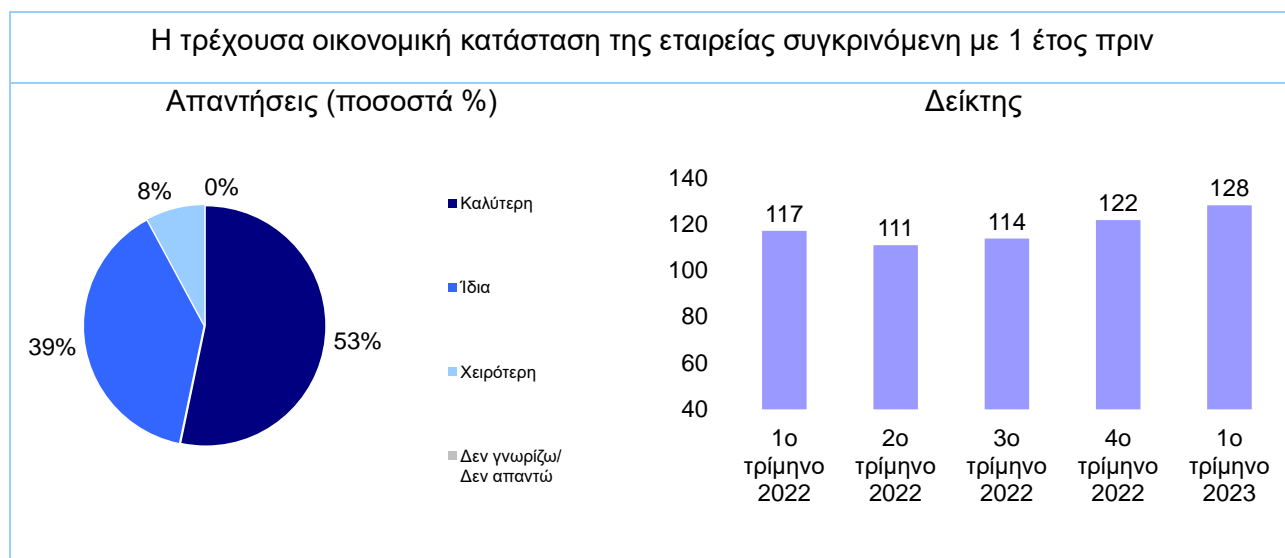
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε αύξηση στις 187 μονάδες έναντι 183 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν διαμορφώθηκε σε 40%, ποσοστό που αυξάνεται σε 56% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

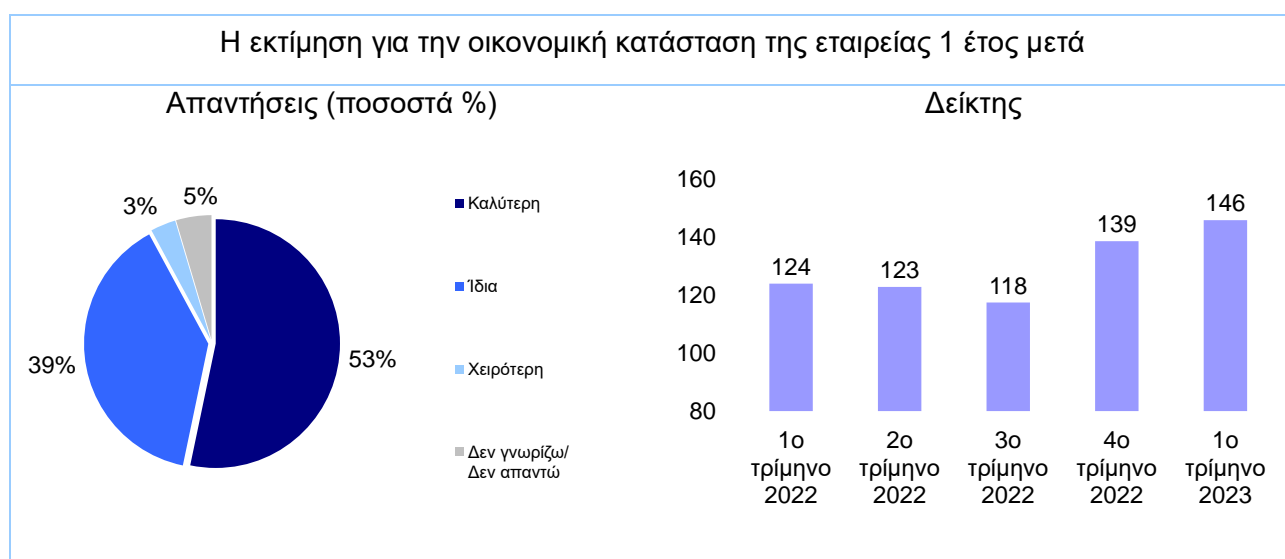
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρουσίασε μικρή άνοδο στις 177 μονάδες έναντι 174 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο με το προηγούμενο τρίμηνο σε 37%, ενώ το ποσοστό αυτό διαμορφώθηκε σε 46% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών. Αξιόλογο είναι το ποσοστό που δηλώνει αδυναμία πρόβλεψης που ανήλθε σε 7%.

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε άνοδο στις 128 μονάδες έναντι 122 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Η άνοδος του δείκτη οφείλεται στο ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους έχει επιδεινωθεί σε σχέση με ένα έτος πριν, το οποίο μειώθηκε σε 8% έναντι 17% το προηγούμενο τρίμηνο.

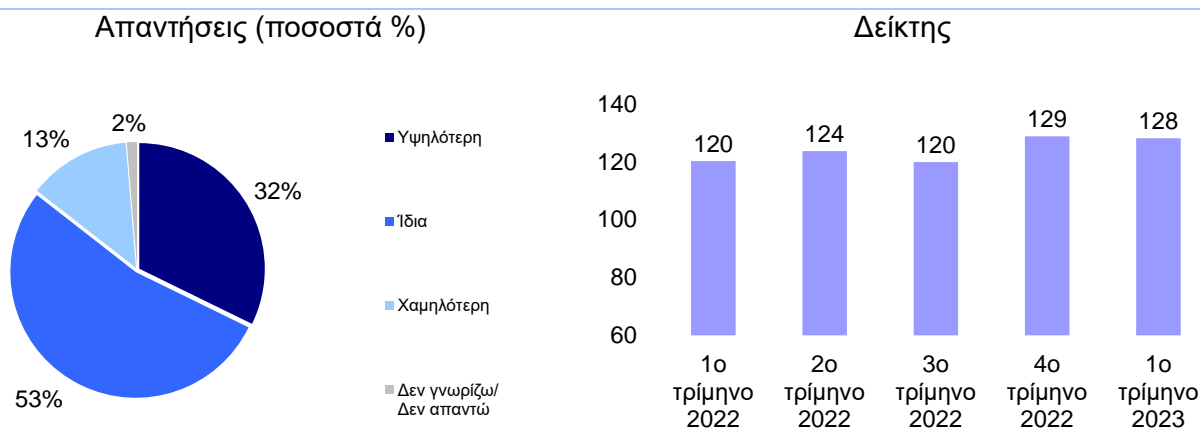

Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος συνέχισε την ανοδική του πορεία στις 146 μονάδες έναντι 139 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που αναμένει βελτίωση στο επόμενο έτος ανήλθε σε 53%, ποσοστό που είναι αυξημένο σε 61% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

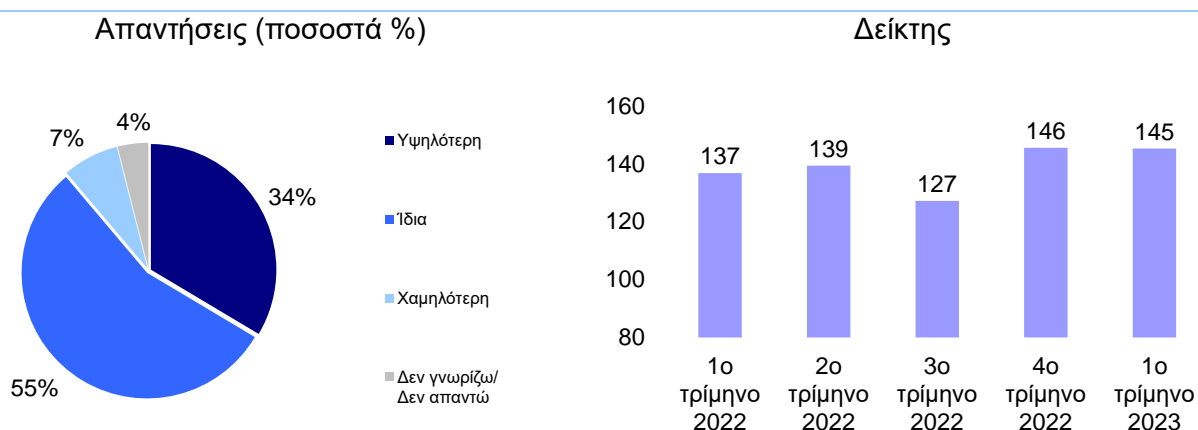
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σημείωσε οριακή μείωση στις 128 μονάδες έναντι 129 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος ανήλθε σε 32%, ενώ για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων είναι αυξημένο σε 52% και των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε 43%.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

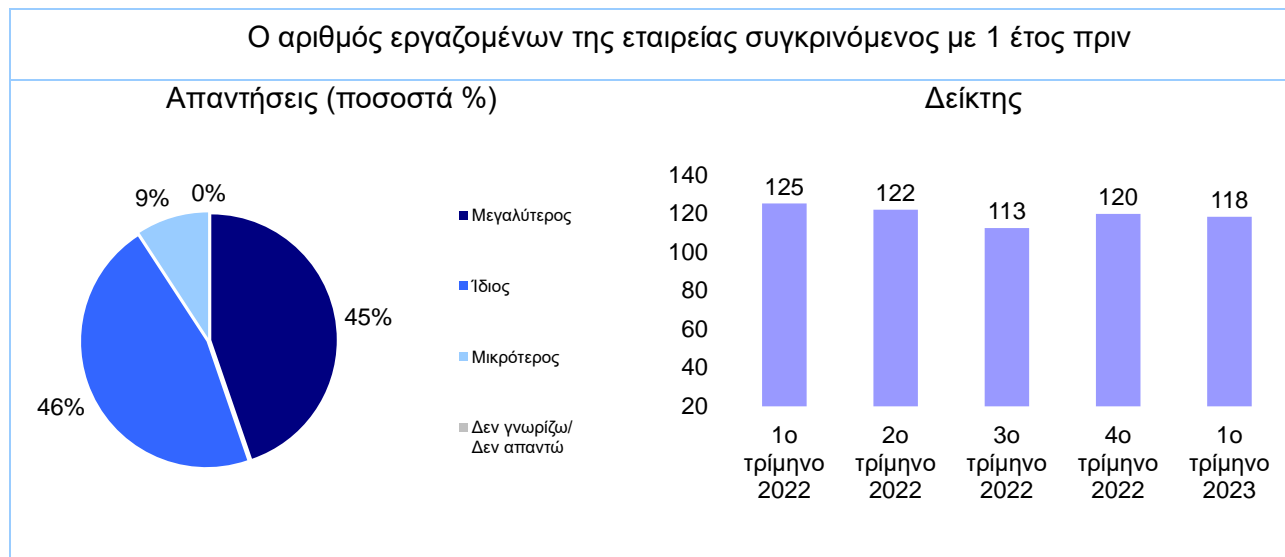

Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών παρουσίασε οριακή μείωση στις 145 μονάδες έναντι 146 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις τους θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 34%, μερίδιο που αυξάνεται σε 43% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

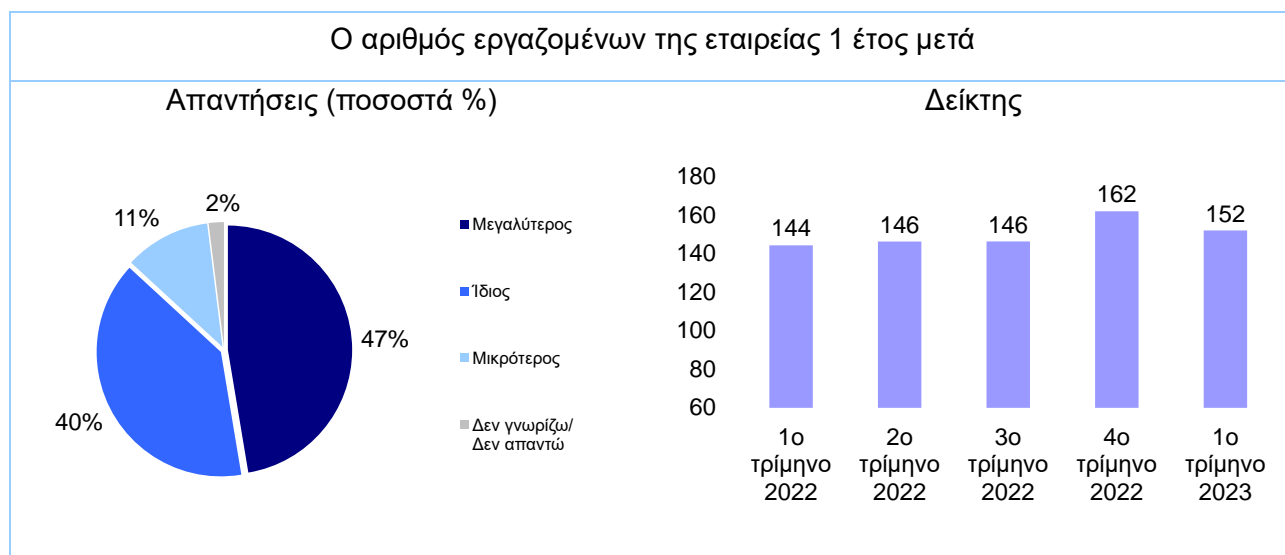
Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης παρουσίασε μικρή μείωση στις 118 μονάδες έναντι 120 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν μειώθηκε σε 45% (έναντι 51% το προηγούμενο τρίμηνο), ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 59% για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων.

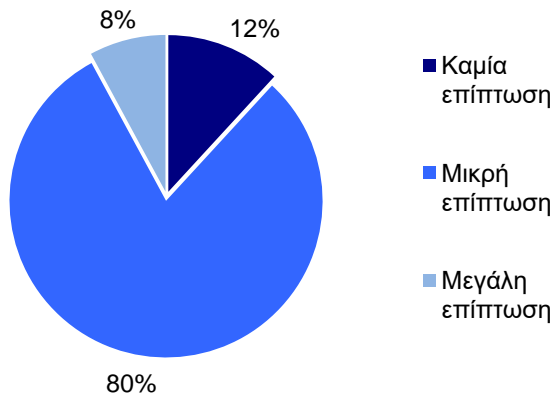
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης μειώθηκε στις 152 μονάδες έναντι 162 το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά μειώθηκε σε 47% έναντι 51% το προηγούμενο τρίμηνο.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

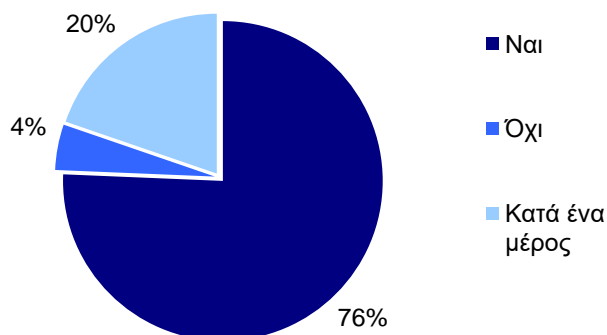
Πιστεύετε ότι η κατάρρευση των 3 μη συστημικών τραπεζών στις ΗΠΑ και η αναταραχή στις μετοχές του τραπεζικού κλάδου στα Ευρωπαϊκά Χρηματιστήρια θα έχουν επίπτωση στην Ελληνική οικονομία;

γνώμη τους για την επίδραση στην Ελληνική οικονομία από την κατάρρευση των 3 μη συστημικών τραπεζών στις ΗΠΑ και η αναταραχή στις μετοχές του τραπεζικού κλάδου στα Ευρωπαϊκά Χρηματιστήρια.

Το 80% των CEOs (ποσοστό που αυξάνεται σε 86% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων) δήλωσαν ότι η επίπτωση θα είναι μικρή, ενώ το 12% θεωρεί ότι δεν θα υπάρξει καμία επίπτωση. Μόλις το 8% των CEOs θεωρούν ότι θα έχει σημαντική επίδραση στην Ελληνική οικονομία.

Πιστεύετε ότι αν η χώρα εισέλθει σε άτυπη παρατεταμένη προεκλογική περίοδο θα έχει αρνητικές συνέπειες στην οικονομία;

Από τους CEOs ζητήθηκε επιπλέον η γνώμη τους σχετικά με την πρόκληση αρνητικών συνεπειών στην οικονομία αν η χώρα εισέλθει σε άτυπη παρατεταμένη προεκλογική περίοδο. Η συντριπτική πλειοψηφία των CEOs (76%) δηλώνει ότι θα υπάρξουν αρνητικές συνέπειες στην οικονομία, το 20% θεωρεί ότι οι αρνητικές συνέπειες θα είναι αρκετά ηπιότερες και μόνο το 4% πιστεύει ότι δεν θα υπάρξουν αρνητικές συνέπειες⁶.

⁶ Κατά την περίοδο πραγματοποίησης της τριμηνιαίας έρευνας ΕΑΣΕ-ICAPCRIF (20/3/2023 - 6/4/2023) δεν είχαν προκηρυχθεί επίσημα οι βουλευτικές εκλογές του 2023.